

SENAT RP

ul. Wiejska 6

00-902 Warszawa

PETYCJA

Działając na podstawie Art 2.1 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U.2014 poz. 1195 ze zm.). zwanej dalej Ustawą o petycjach, w imieniu własnym oraz grupy najstarszych rodziców – opiekunów na świadczeniach emerytalno- rentowych na podstawie art. 2.2 pkt. 2 Ustawy o petycjach oraz działając w interesie publicznym na podstawie Art 2.2 pkt. 1 ustawy o petycjach wnosimy o:

1. - o podjęcie prac legislacyjnych w zakresie prawa do uzyskania pełnego świadczenia pielęgnacyjnego dla najstarszych opiekunów -rodziców osób niepełnosprawnych od urodzenia, którzy nadal pełnią opiekę nad swoimi, dziś dorosłymi, dziećmi niezdolnymi do samodzielnej egzystencji, co potraktowane winno być jako przywrócenie godności i zadośćuczynienie za ogromny trud jaki ponieśli najstarsi opiekunowie wyręczając państwo w

jego konstytucyjnym obowiązku i przysparzając mu oszczędności własną niedocenianą i nieopłacaną 35-45 letnią pracą opiekuńczą. Demokratyczne państwo prawa winno służyć swoim obywatelom, celem realizacji zasad sprawiedliwości społecznej, szczególnie osobom, które w niezawinionych okolicznościach, rezygnując z pracy podjęły się opieki nad niepełnosprawnym członkiem swojej rodziny.

Wnosimy o :

2. -o zmianę ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2003 Nr 228 poz. 2255 ze zm.).

Art. 1

W ustawie z dnia 28.11.2003 o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2003 Nr 228 poz. 2255 ze zm.) proponuje się wprowadzić następujące zmiany :

- 1) w art17. po ust .1. lit.b dodaje się ust.1.lit.c.1 w następującym brzmieniu :
- 2) art.17.1 lit. c.1. otrzymuje brzmienie:

17.1 lit. c.1. Osobom o których mowa w art. 17.1 pkt. 1. w przypadku zbiegu prawa do emerytury/renty świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, gdy spełniony jest jeden z następujących warunków :

a). Opiekun ma ukończone 55 lat i sprawuje opiekę nad własnym dzieckiem – legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia i rehabilitacji, albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia

b. Opiekun nabył prawo do wcześniejszej emerytury rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. z 1989r. Nr 28 poz.149 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem z dnia 15 maja 1989r.

- 3) w art17. po ust.1.lit.c.1 dodaje się ust.1.lit.c.2. w następującym brzmieniu :
- 4) w art17. ust.1.lit.c.2. otrzymuje brzmienie:

Za opiekuna pobierającego świadczenie pielęgnacyjne, którego świadczenie emerytalne jest niższe od najniższej emerytury samorząd opłaci składki emerytalne umożliwiające nabycie uprawnień emerytalnych w co najmniej minimalnej wysokości.

3) wprowadza się zmianę w art. 17 ust. 5 pkt. 1) lit. a); przez dopisanie po wyrazach „*ma ustalone prawo do emerytury, renty*” „, zdania; „ za wyj. osób o których mowa w ust. 17.1.c”

Art.2

Ustawa wchodzi w życie dnia 01 lipca 2017 r.

UZASADNIENIE

Petycja o zmianę ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2003 Nr 228 poz. 2255), ma na celu zlikwidowanie dysproporcji w dostępie do świadczeń pobieranych przez opiekunów osób niepełnosprawnych, z uwagi na rodzaj uprawnienia, z którego korzysta dany opiekun.

Petycja dotyczy najstarszej grupy opiekunów – rodziców niepełnosprawnych od urodzenia obecnie dorosłych dzieci niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Ze wzgl. na wyjątkowo trudną sytuację tej grupy opiekunów pozostających obecnie w wykluczeniu społecznym konieczna jest zmiana Ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W artykule 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej została wyartykułowana zasada sprawiedliwości społecznej, której głównym zamierzeniem jest odpowiedni tj. sprawiedliwy podział dóbr. Oznacza to, iż żaden z obywateli nie może być zepchnięty na margines społeczny, narażony na ubóstwo, pozbawiony szans na poprawę swojego bytu oraz wykluczony w jakikolwiek inny sposób.

Norma prawna zawarta w art. 32 Konstytucji stanowiąca, że wszyscy są równi wobec prawa, jest zasadą prawa i ma charakter *lex generalis*, zatem obowiązuje wobec wszystkich podmiotów prawa, poddanych polskiej jurysdykcji, to jest zarówno wobec osób fizycznych, jak i prawnych. Taką interpretację tego przepisu Konstytucji podziela także Trybunał Konstytucyjny, dając wyraz swojemu stanowisku w wyroku z dnia 24 lutego 1999 r. w którym podkreślił zarówno istotę, jak i wagę zasady równości wobec prawa. Zgodnie ze stanowiskiem TK należy uznać, iż jeżeli pewien zbiór podmiotów cechuje określona, istotna cecha relewantna, to – istnieje konstytucyjny nakaz, aby takie podmioty należące do tej samej

klasy, w ramach określonego stanu prawnego, czyli w podobnej sytuacji, traktowane były równo, zatem tak samo, bez zróżnicowania w postaci faworyzowania, ale i bez dyskryminacji.

Trybunał także podkreślił, iż zasada równości podmiotów wobec prawa obowiązuje zarówno w procesie stosowania norm prawnych, jak i w procesie kształtowania sytuacji podmiotów prawa, to jest w trakcie stanowienia norm prawnych.

Opiekunowie na emeryturach i rentach opiekujący się swoimi dziś dorosłymi dziećmi przynależą do tej samej grupy opiekunów, którym ustawodawca w 2014 r. przyznał prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. tj. do grupy rodziców dzieci niepełnosprawnych od urodzenia, którzy nie podjęli lub zrezygnowali z zatrudnienia. Cechą relewantną tej grupy opiekunów jest opieka nad dzieckiem niepełnosprawnym od urodzenia skutkiem czego wystąpiły w całej grupie opiekunów/matek takie cechy wspólne jak niemożność podjęcia i kontynuowania pracy zarobkowej.

Najstarsi opiekunowie otrzymują emerytury z różnych tytułów np. pracownicze, emerytury po rencie tzw.urzędowe, a także w nielicznych przypadkach renty inwalidzkie stałe oraz najliczniej wcześniejsze emerytury z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem. Byli osobami czynnymi zawodowo tak długo jak długo mogli pogodzić pracę i opiekę. Zmuszeni zrezygnować z pracy mieli do wyboru 3 możliwości:

-renta -z systemu emerytalno- rentowego FUS (np. z tytułu ogólnego stanu zdrowia lub inwalidztwa najczęściej nabytego z przeciążenia wynikłego z godzenia pracy z opieką lub z samej opieki -jeśli pracowały i spełniały warunki,

-wcześniejsza emerytura z systemu emerytalno- rentowego FUS (Dz. U. z 1989r. Nr 28 poz.149 z późn. zm.) jeśli mieli przepracowane 20 lat ,

-świadczenia z systemu świadczeń rodzinnych tj.zasiłku stałego czy później świadczenia pielęgnacyjnego jeśli nie spełnili żadnego z 2 powyższych warunków.

Powyższe świadczenia choć z różnych systemów miały zbliżoną wartość kwotową i w odbiorze powszechnym traktowane były równorzędnie, nie budziły konfliktów. Opiekunowie przebywający na rencie inwalidzkiej czy wcześniejszej emeryturze mieli

prawo podjąć zatrudnienie i poprawić swój byt lecz nie mogli z tego prawa korzystać, ponieważ musieli i nadal muszą sprawować stałą opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem.

W chwili obecnej minimalna wysokość pobieranej emerytury/ renty w grupie opiekunów osób niepełnosprawnych od urodzenia wynosi od 676,75 zł do / od marca 2017/ 1000zł brutto. Wśród osób, które od marca otrzymają emeryturę w kwocie 1000zł brutto są głównie matki, które skorzystały w latach 1989 – 1998 z prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem, któremu przysługiwała dawna I grupa inwalidzka jak również dawna II grupa inwalidzka. **Korzystne regulacje nie objęły najstarszych opiekunów-rodziców niepełnosprawnych od urodzenia, pobierających świadczenia emerytalne po rencie /dawnej III gr.-niepełnosprawność lekka/ powodując kolejny podział w grupie opiekunów i jest odbierane jako odmienne traktowanie podmiotów, które znajdują się w podobnej sytuacji faktycznej .**

Wysokość świadczeń emerytów na wcześniejszych emeryturach oraz emerytów z urzędu / po rencie / i rencistów stoi w rażącej asymetrii w stosunku do świadczenia pielęgnacyjnego, którego wysokość wynosi 1.406,00 zł netto dla niepracującego rodzica, który opiekuje się niepełnosprawnym dzieckiem.

W grupie najuboższych opiekunów pobierających świadczenia niższe od najniższej emerytury np emerytury z urzędu, renty , znajdują się w większości opiekunowie w wieku 64 plus, którzy opiekę pełnią od 35-40 lat a ich podopieczni w zdecydowanej większości są osobami ubezwłasnowolnionymi, niefunkcjonującymi samodzielnie.

Do roku 2014 sytuacja opiekunów była zbliżona. Rezygnacja z pracy i skorzystanie z jednej ww. form pomocy, której poziom był dramatycznie niski, były dla opiekuna decyzją niezwykle trudną, bo towarzyszyła jej świadomość, że skazują się na życie w biedzie i wykluczeniu, co w sytuacji zwiększonych wydatków w związku z niepełnosprawnym dzieckiem było dramatem. Nie były to wybory traktowane jako odciażające od pracy zawodowej. Przeciwnie matki dokonywały wielorakich działań aby móc kontynuować pracę . Większość matek, które zmuszone były zrezygnować z pracy doznała punktu zwrotnego /utrata wsparcia w rodzinie, pogorszenie stanu własnego zdrowia, zmiana warunków pracy / w wyniku czego dalsze łączenie pracy i opieki stawało się niemożliwe.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. poz. 559) wprowadziła wyższe kwoty świadczenia pielęgnacyjnego na najbliższe lata. Opiekunowie przebywający na rentach oraz innych świadczeniach wymienionych w art

17.5 .1 lit.a Ustawy o świadczeniach rodzinnych z których można było zrezygnować w zdecydowanej większości zrezygnowali z pobieranych świadczeń na rzecz znacząco wyższego świadczenia pielęgnacyjnego i ponieważ za świadczeniem pielęgnacyjnym podąża również opłacanie składki emerytalnej mogą oni ew...dopracować” brakujące lata składkowe do minimalnej emerytury.

Jednak nie mogły i nadal nie mogą tego zrobić osoby , które przed 2014 r. ukończyły 60 lat i już były na emeryturach oraz osoby, które pobierały wcześniejsze emerytury z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem. One nie mogą zrezygnować z emerytury i uzyskać korzystniejszego świadczenia. Natomiast osoby, którym brakuje lat składkowych do najniższej emerytury nie mają możliwości „dopracować” na świadczeniu pielęgnacyjnym brakujących lat.

Przeszkoda w uzyskaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego stał się więc również wiek opiekuna. Osoby urodzone przed 1954 r zostały pozbawione możliwości poprawienia swojego bytu. Natomiast osoby urodzone po 1954 taką możliwość otrzymały. W szczególnie dramatycznej sytuacji znalazły się matki, które nie mają najniższej emerytury ze wzgl. na brak wymaganych lat składkowych./ przeszły z renty na emeryturę/.

Aczkolwiek TK uznał za niekonstytucyjne dzielenie niepełnosprawnych ze względu na czas powstania niepełnosprawności, sytuacja jest odmienna w odniesieniu do opiekunów najstarszych wiekiem, którzy padli ofiarą błędów, zaniedbań systemowych i legislacyjnych. PRL o nich nie dbała a III RP w sposób krzywdzący zepchnęła ich na margines życia społecznego, eliminując z pakietu zmian korzystnych dla opiekunów, wykluczając z pomocy za to, że pracowali i dopracowali się groszowych emerytur, które są - co należy z całą mocą podkreślić - ich jedynym osobistym dobrem i swoistym, z wielkim trudem osiągniętym sukcesem identyfikującym ich – mimo wykluczenia- ze społeczeństwem. Niezrozumiała jest dla najstarszych opiekunów propozycja dodatku do ich świadczeń emerytalno rentowych do wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, powszechnie odbierana jako kara za pracę. Świadczenie emerytalne i rentowe wywodzi się z innego niżeli opieka tytułu i z innego systemu, bo z systemu ubezpieczeń społecznych na który to system te matki opłacały składki aby móc zabezpieczyć swoją przyszłość na wypadek utraty zdolności do pracy zarobkowej ze względu na chorobę lub wiek. Natomiast świadczenie pielęgnacyjne należy do świadczeń rodzinnych i jest bezpośrednio delegowane do opiekuna mającego pod opieką osobę niepełnosprawną co skutkuje niemożnością wykonywania pracy zawodowej. Za ten trud

śluszenie opiekunowie otrzymują dziś emerytury czy renty jako prawo nabyte ale z innej aktywności niżeli opieka. Nie można stawiać znaku równości pomiędzy matką, która nigdy nie pracowała i otrzymuje dziś 1406 zł świadczenia pielęgnacyjnego a matką, która ogromnym nakładem sił łączyła pracę z opieką, traktować obu świadczeń jako zabezpieczających matkę, zwłaszcza, że są one niewspółmiernie różne, wywodzące się z odmiennej niżeli opieka aktywności.

W Polsce ustawodawca nie zabrania łączenia renty i emerytury z pracą. Matki niepełnosprawnych od urodzenia dzieci były zmuszone zrezygnować oraz nie podejmować pracy zarówno zanim osiągnęły wiek emerytalny jak po przejściu na rentę czy emeryturę. Ustanowienie renty / emerytury jako przesłanki negatywnej, wykluczającej uzyskanie świadczenia pomocowego oznacza przerzucenie całego ciężaru opieki nad niepełnosprawnym na rodzinę co jest niezgodne z konstytucją RP.

Trzeba też mieć na względzie, że sytuacja starszego opiekuna po 35 – 45 latach pełnienia opieki oraz jego podopiecznego jest binarna. Oboje wymagają dodatkowego wsparcia i generują podwójne dodatkowe koszty zwłaszcza w zakresie opieki medycznej, leków, zabiegów rehabilitacyjnych. Zwiększona o emeryturę/ rentę kwota pomocy w postaci całego świadczenia pielęgnacyjnego pozwoli im i ich podopiecznym powrócić do uczestnictwa w życiu społecznym oraz korzystać z instrumentów pomocowych takich jak np. opłata za pobyt podopiecznego w całodobowym ośrodku, gdy opiekun zachoruje, zakup nowego wózka czy podnośnika, skorzystania ze specjalistycznej pomocy medycznej w prywatnym gabinecie. w nagłych przypadkach.

Należy też zaznaczyć, że najstarsi opiekunowie praktycznie nie korzystają z dostępnych instrumentów takich jak dofinansowania PRFRON, turnusy rehabilitacyjne, dofinansowania do remontów mieszkania likwidujących bariery, wyposażenia i sprzętu ułatwiającego pielęgnację, higienę, opiekę i komfort życia ich podopiecznych itd. ponieważ nie stać ich na wkład własny, którego nie są w stanie wyłożyć aby otrzymać dofinansowanie. Nie partycypują więc w części wspólnych budżetowych pieniędzy przeznaczanych na pomoc niepełnosprawnym i ich rodzinom. Ww. instrumenty kierowane są do zamożniejszych grup.

W jednej z wypowiedzi min Marczuk datował czas poprawy sytuacji rodzin niepełnosprawnych na lata 2022-2024. Dla opiekunów w wieku 60 plus jest to okres nie do

zaakceptowania. Te osoby nie mogą dłużej czekać. Każdego roku media odnotowują w tej grupie zjawisko tzw. rozszerzonego samobójstwa z bezradności i biedy lub utraty dachu nad głową, również z biedy.

Nie można też im wskazać alternatywy w postaci DPSu ponieważ mówimy o ludziach ubogich, którym gmina musiałaby dopłacić 75% kosztów pobytu tj. ponad 2,5 tys. miesięcznie od osoby a więc znacznie więcej niż wynosi kwota świadczenia pielęgnacyjnego. Dla nich, jeżeli nie otrzymają pomocy, jedyną alternatywą jest utrata zdrowia, dachu nad głową i bezdomność.

Opieka nad niepełnosprawnym od urodzenia dzieckiem ma inny charakter materialno prawny niżeli opieka nad osobą, która stała się niepełnosprawna jako dorosła i osiągnęła określony dorobek życiowy, z którego może korzystać sam niepełnosprawny jak i jego opiekun, który dodatkowo po śmierci podopiecznego dziedziczy pozostały po nim majątek, co rekompensuje poniesiony trud opiekuńczy. Osoba niepełnosprawna od urodzenia lub od młodego wieku, niezdolna do samodzielnej egzystencji i pracy nie jest w stanie wypracować własnego majątku, a opiekujący się nim rodzic nie może spodziewać się rekompensaty za poniesiony trud. Praktyka pokazuje, że opiekun po zakończeniu opieki więcej niż często pozostaje bez środków do życia.

Najstarsi opiekunowie-rodzice wnoszą o prawo do uzyskania pełnego świadczenia pielęgnacyjnego.

Proponowane rozwiązanie będzie rodzić koszty dla budżetu państwa. Zmiana dotyczyłaby ok. 40 tysięcy osób wg szacunku Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej co znaczy, że koszt wprowadzenia proponowanych zmian wyniósłby ok 560 mln zł. Inaczej szacuje środowisko rodzin osób niepełnosprawnych, które stoi na stanowisku, że będzie to liczba co najmniej dwukrotnie mniejsza jako , że zdecydowana większość opiekunów na wcześniejszych emeryturach z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem, których liczba jest szacowana przez ZUS na ok 40 tys osób, od wielu lat nie pełni opieki ponieważ ich dzieci usamodzielniały się, założyły rodziny, a emerytury jako prawo nabyte pobierane są nadal. W grupie tej znaczenie ma również czynnik naturalny , tj ustanie opieki na wskutek śmierci podopiecznego. Poodobnie tj na ok 20 tys. liczbę najstarszych opiekunów nadal pełniących opiekę określił zastępca dyrektora Departamentu Ubezpieczeń Społecznych MRPiPS Marek Bucior. Proponuje się, aby opiekunowie , których podopieczni posiadają orzeczenia

wydane wcześniej niżeli np. przed rokiem 2015 jeśli zechcą wystąpić o świadczenie pielęgnacyjne mieli obowiązek zweryfikowania orzeczeń przed Komisją ZUS . Rzeczywisty koszt tej operacji wyniósłby ok. 300 mln a jej wpływ na nastroje społeczne byłby znaczący i przyczyniłby się nie tylko do poprawy bytu tych rodzin, który dziś jest niezawinioną wegetacją z powodu wieku opiekuna dziś niezdolnego do dodatkowego zarobkowania ale i do partnerskiego włączenia tej grupy w prace w zakresie Poprawy Osób Niepełnosprawnych i Członków ich Rodzin. Obecnie ta grupa opiekunów - aczkolwiek jej przedstawiciele regularnie spotykają się z przedstawicielami Ministerstwa Rodziny i Pracy czuje się wykluczona i nie wysłuchana.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

B

K

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Krotoszynie

ul. Młyńska 2d 63-700 Krotoszyn tel. 062 722 57 72 NIP:621-13-66-853 KRS: 000027109
BZ WBK S.A. O/Krotoszyn NR 95 1090 1157 0000 0000 1502 2029

Krotoszyn, dnia 3 marzec 2017 roku

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Krotoszynie udziela poparcia rodzicom i opiekunom, którzy pobierają emerytury lub renty, a zajmują się swoimi dorosłymi, niesamodzielnymi dziećmi które od urodzenia funkcjonują z niepełnosprawnościami.

Rodzice Ci, a szczególnie matki, z powodu wykluczającej ich ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych /Dz. U. 2003 nr 228 poz. 2255 ze zm./ są dyskryminowani przez pozbawienie świadczenia pielęgnacyjnego nieprzysługującego osobom, które przez sytuację sprawowania opieki zmuszone zostały do rezygnacji z pracy.

Opiekunowie ci pobierają bardzo niskie emerytury lub renty co powoduje pogorszenie standardu życia i spychanie na margines naszego społeczeństwa. Państwo nasze na tym przykładzie pokazuje nierówne traktowanie osób a szczególnie rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności. Brak wystarczających środków finansowych i co za tym idzie zapewnienia odpowiedniej egzystencji sobie i swoim, pokrzywdzonym przez los podopiecznym, powoduje coraz większe wykluczenie ze społeczeństwa.

Jako Stowarzyszenie realizujące w naszym środowisku cele wsparcia w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami popieramy tych opiekunów, którzy walczą o poprawę bytu swoich rodzin oraz inne organizacje działające na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami.

STOWARZYSZENIE NA RZECZ
DZIECI I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W KROTOSZYNIE
63-700 Krotoszyn, ul. Młyńska 2d
tel. 62-722-57-72
NIP 621-13-66-853 REGON 250655173
Nr KRS 000027109

PREZES
STOWARZYSZENIA NA RZECZ
DZIECI I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W KROTOSZYNIE

[Signature]

[Signature]

PREZES
STOWARZYSZENIA NA RZECZ
DZIECI I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W KROTOSZYNIE
Paweł Raczmarek